

ΤΑ ΦΩΤΑ ΣΤΑ ΗΜΑΘΙΩΤΙΚΑ ΠΙΕΡΙΑ

Γράφει ο
Γιάννης Τσιαμήτρος
εκπ/κός-
χοροδιδάσκαλος

Την ημέρα των Φώτων στα Ριζώματα ο κόσμος πήγαινε νωρίς στην εκκλησία με τα μπραγκάτσια (μικρά χάλκινα δοχεία) με ένα μήλο μέσα και βασιλικό. Αυτό γίνονταν, γιατί δεν υπάρχει στο χωριό κανένα ποτάμι ή ρέμα.

Μετά τον εκκλησιασμό έξω στην αυλή γίνονταν ο αγιασμός των υδάτων στα μπραγκάτσια, που ήταν όλα συγκεντρωμένα. Γινότανε επίσης δημοπρασία της εικόνας της Βάπτισης του Χριστού και όποιος έπαιρνε την Βάπτιση, την πλήρωνε με ένα σημαντικό ποσό.

Όλες οι εικόνες της Εκκλησίας έβγαιναν έξω και όλο το χωριό περνούσε από την "Βάπτιση" και τις εικόνες και χαιρετούσε. Μετά στήνονταν χορός έξω από την Εκκλησία. Το βασικό τραγούδι ήταν:

«Σήμερα είν τα Φώτα κι Φωτισμός, σήμερα κυρά μας η Παναγιά απ τον ουρανό συγκατέβηνη με τα θυμιατήρια στα δάκτυλα κι μι του ευαγγέλιο στην αγκαλιά, κι τουν Άγιο Γιάννη παρακαλεί, δύνησι, Άγιο-Γιάννη κι Αη Πρόδρομο, να βαφτίσεις τονον Θιόν πιδί Δύνομαι και σώνω κι προθυμώ σπάργανα οικονομου κίρια να βρω, να βαφτίσω το Θιόν πιδί»

Μετά τα παλικάρια (οι νιογάμπροι της χρονιάς) έπαιρναν τις εικόνες με φλάμπουρα που τα λέγανε «κυργιαλέσα» (ήταν μεγάλα κοντάρια που στην κορυφή τους είχαν σταυρό με βασιλικό και χρωματιστό μαντήλι). Τάζανε επίσης γίδια και πρόβατα στη εκκλησιά.

Μετά γυρνούσαν τρεις φορές την εκκλησία και φώναζαν "Κύργια λήσον, Κύργια λήσον" ενώ ταυτόχρονα χτυπούσαν οι καμπάνες. Το απόγευμα οι γυναίκες με τα μπραγκάτσια αγίαζαν τα αμπέλια και στήνονταν χορός σε ένα ειδικό ανοιχτό χώρο (όχι στο μεσοχώρι).

Στο Δάσκιο πήγαιναν στις βρύσες και στα εξωκλήσια του χωριού, διαγράφοντας έναν νοητό κύκλο γύρω από το χωριό για να το προστατεύει από τις αρρώστιες. Για νάναι σίγουροι γι'αυτό κάρφωναν τρεις ξύλινους σταυρούς σε τρία δέντρα γύρω από το χωριό και σε άλλα πεντέξι δέντρα βάζανε σκάρφη στις τρύπες τους, που τις ανοίγανε με μεγάλες αρίδες (τρυπάνια).

Η σκάρφη (πωώδες πολυετές φυτό με φαρμακευτικές ιδιότητες), που στην επιστημονική γλώσσα λέγεται «ελλέβορος ο μέλας», χρησιμοποιούνταν και στην αρχαιότητα για μαγγανείες και γιατροσόφια.

Για αυτό ο λαός εξακολουθεί να πιστεύει πως έχει προστατευτικές ιδιότητες.

Την «βάπτιση» στο Δάσκιο την έκαναν σ'ένα ρέμα με νερό, έξω από το χωριό, κι όταν ο παπάς έψαλλε το «Εν Ιορδάνη» όλοι οι γαμπροί χαμήλωναν τα φλάμπουρα και βουτούσαν τους σταυρούς μέσα στο αγιασμένο νερό, ενώ οι γυναίκες έσκυβαν και έπαιρναν μια χούφτα άμμο και τον έδεναν μέσα σε μαντήλια, για να τον βάλουν στις φωλιές που γεννούσαν οι κότες «για να κάνουν πολλά αυγά».

Το απόγευμα οι γυναίκες με τα μπραγκάτσια αγίαζαν τα αμπέλια και στήνονταν χορός σε ένα ειδικό ανοιχτό χώρο (όχι στο μεσοχώρι). Αγίαζαν ακόμα μια χούφτα με σάρι στο μαντήλι για να τα δώσουν στα ζώα να μην αρρωστήσουν. Είχαν επίσης και μπραγκάτσια με νερό μήλα, καρύδια κυδώνια και διάφορους καρπούς για αγιασμα.

Μερικοί, πήγαιναν για λογαριασμό της εκκλησίας και ψημένες κότες περασμένες στη «σούγλα» που στο τέλος τις βγάζανε στη δημοπρασία κι εκείνοι που τις έπαιρναν έστηναν χορό και χόρευαν με αυτές στο χέρι τραγουδώντας το « Σήμερα είν' τα Φώτα...»

Στην συνέχεια τραγουδούσαν:

«όσα άστρα είν' στον ουρανό και φύλλα από τα δέντρα, τόσοι κλέφτις μαζώχτηκαν, κλέφτις κι χαρμηδες, για να πατήσ'ν τις νιεκλησιές κι τ'άγιου του βαγγέλιου, κι τ'άγιου βήμα ράγισε 'πο μεσ' την άγια πέτρα».

Αν κανένας αργούσε και πήγαινε τελευταίος στη εκκλησία, οι άλλοι, που τον βλέπανε, λέγανε μεταξύ τους:

«Ελάτε να βάλουμε από πέντε δέκα οκάδες κρασί να τον κολυμπήσουμε στ'αυλάκι(ι) κι να τον κάνομι Φώτ(η)».

Εκείνος σαν έβλεπε ότι είχαν κακό σκοπό έταζε περισσότερο κρασί κι ύστερα γλεντούσαν με κρασί και σουγλιμάδες όλη μέρα. Με τον αγιασμό που έπαιρναν από την εκκλησιά ράντιζαν τα σπαρτά, τα μαντριά, τα δέντρα, τα μελίσιια και όλο το βιός.

Βρέθηκε σκυλάκι με τσιπάκι

Βρέθηκε στο Μακροχώρι πριν 2 μήνες περίπου, αρσενικό Χάσκι (Μάλαμουτ) 1,5 χρονών γκρι με άσπρο τρίχωμα με τοποθετημένο τσιπάκι. Όποιος το έχασε και με τα στοιχεία από το τσιπάκι να επικοινωνήσει στα τηλέφωνα : 2331026740 και 6972014346.

